

Nr 864

Av herrar Ahlmark och Mundebo, angående förmånerna inom den allmänna försäkringen för deltids- och korttidsanställda.

(Lika lydande med motion nr 790 i Första kammaren)

Den allmänna tilläggspensioneringens utformning, baserad på fördelningsprincipen, leder med nuvarande utformning i vissa fall till mindre lyckade resultat, bl. a. för kort- och deltidsarbetande. Dessa grupper tillhör i stor utsträckning de lågavlönade. Vid nästan samtliga riksdagar sedan 1959 har detta förhållande påpekats av olika motionärer och åtgärder krävts för en förändring.

De två standardexempel på nackdelar som har anförts vid tidigare riksdagsbehandling är:

I. En person har såsom enda arbetsinkomst lön från en anställning som varar ett halvt år. Lönen utgör för hela anställningstiden 5 000 kronor. Arbetsgivaren erlägger arbetsgivaravgift på lönebeloppet minskat med halva basbeloppet, alltså å $(5\,000 - 2\,850 =) 2\,150$ kronor, men någon pensionsgrundande inkomst beräknas likväl inte, eftersom arbetsinkomsten inte överstiger basbeloppet.

II. En person har såsom arbetsinkomst dels 6 000 kronor på grund av verksamhet i egen rörelse, dels 5 700 kronor på grund av fyra månaders anställning. För den sistnämnda inkomsten erlägger arbetsgivaren arbetsgivaravgift, som beräknas på lönen minskad med en tredjedel av basbeloppet, alltså på $(5\,700 - \frac{1}{3} \times 5\,700 =) 3\,800$ kronor. Den försäkrade är skyldig att själv erlägga avgift till pensioneringen på inkomsten av rörelse. Eftersom avdraget för basbeloppet i första hand skall göras på inkomsten av anställning, som i förevarande fall är lika stor som basbeloppet, beräknas avgiften på hela inkomsten av annat förvärvsarbete. Resultatet i detta fall kan sägas vara, att pensionsavgift beräknas även på delar av inkomsten, som ligger inom basbeloppet, eller att de pensionsavgifter arbetsgivaren erlägger för den försäkrade inte får någon motsvarighet i pensionspoäng för den försäkrade.

De tidigare motionerna har av andra lagutskottet konsekvent avstyrkts och av riksdagen avslagits. Motiveringarna har skiftat. I början hänvisade man till att man inte hade tillräcklig erfarenhet av systemet, men det hävdades också att man från departementshåll hade uppmärksamheten riktad på problemet. I *allmänna skatteberedningens* betänkande Nytt skatte-

system (SOU 1964: 25) behandlas bl. a. frågan om socialförsäkringarnas finansiering. Däri betecknar utredningen de nuvarande förhållandena såsom »den i vissa fall mindre goda överensstämmelsen mellan förmåner och avgifter inom tilläggs pensioneringen, som det nuvarande systemet inrymer».

Motioner rörande denna fråga vid 1964, 1965 och 1967 års riksdagar avslogs med hänvisning till att frågan var under övervägande. Den 1965 tillsatta *utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter* lade fram sitt förslag i oktober 1967. I finansplanen 1968/69 samt proposition nr 100 den 22 mars 1968 behandlas omläggning till mervärdeskatt men ej förslaget till socialförsäkringarnas finansiering. Motioner till 1968 års riksdag i detta ärende avslogs med bl. a. motiveringen att frågan om de kort- och deltidsanställdas roll inom den allmänna försäkringen har samband med finansieringssystemet i stort inom socialförsäkringssystemet.

De påpekade nackdelarna har alltså inte undanröjts. Även om vi är medvetna om svårigheterna synes det motionärerna angeläget att separata åtgärder inom ATP-systemet vidtages för att förbättra de kort- och deltidsanställdas ställning.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan reformering av berörda regler i ATP-systemet att den nuvarande disproportionen mellan avgift och förmån för del- och korttidsanställda avlägsnas.

Stockholm den 28 januari 1969

Per Ahlmark (fp)

Ingemar Mundebo (fp)
